

Gece

Yolcu

ERTUĞ UÇAR

Yolcu

♥ can
öykü

ERTUĞ UÇAR
GECE
YOLCULUĞU

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Rüya Arızaları, 1. basım: Alef Yayınları, 2006
Yalnızlığın 17 Türü, 1. basım: Alef Yayınları, 2007
Can Yayınları'nda 1. basım: Nisan 2017, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Faruk Duman

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ, Mert Tokur
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26
Topkapı-İstanbul
Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3454-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com/9789750734540
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

ERTUĞ UÇAR
GECE
YOLCULUĞU

ÖYKÜ

♥can

Ertuğ Uçar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bir Çift Ayak, 2016

Woolfun İzinde, 2017

ERTUĞ UÇAR, Antalya'da doğdu. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nden 1993'te lisans, 1999'da yüksek lisans diploması aldı. İstanbul'da yaşıyor ve mimarlık yapıyor. Yayımlanmış öykü kitapları, *Rüya Arızaları* (2006), *Yalnızlığın 17 Türü* (2008), *Dünyayı Seyretmek İçin Bir Yer* (2010) ve *Ormanda Kaybolmak* (2014), *Bir Çift Ayak* (2016) adlı romanı ve *Woolf'un İzinde* (2017) adlı deneme kitabı var.

İçindekiler

Önsöz	11
1. KISIM: UYKUDA (RÜYALAR)	15
Labirent	19
Ayna	27
Tüy	35
Bedii	49
Reis	55
Miyase	61
Ferit	67
Özcan	75
Suveyr	83
Raif	91
2. KISIM: UYANIK (FENERLER)	95
RESİM DİZİNİ	191

ÖNSÖZ

Bu kitap, *Gece Yolculuğu*, aslında iki kitap.

On yılın ardından tek ciltte bir araya gelen bu iki kitabın bazı ortaklıkları var.

Öncelikle ikisi de bir tema üzerine varyasyonlardan oluşuyor. Rüya ve fener konularının kendi çapımda suyunu çıkardığım yüze yakın kısıklı uzunlu öyküden seçtiğim bir grup bulunuyor bu ciltte. 10 rüya öyküsü ile 17 fener öyküsü. Varyasyon konusundaki yol göstericilerim İtalo Calvino ve Giorgio Manganelli. İkisinin de kısa metinlerden oluşan kitaplarında başardıklarını gördüğüm en önemli şey, bu öykü kitaplarının bir iç tutarlılık ve bütünselliğe ulaşarak çok güçlü bir atmosfer yaratması.

Burada da birbirlerinden farklı rüya öykülerinin aslında tek bir dili, rüyaların dilini konuştuğunu ve böylece okuru kişi ve objelerin hafifleyip salındığı, tekinsiz, loş ve her şeyin mümkün olduğu bir komşu âleme götüreceğini umuyorum. Öte yandan fener öyküleriyle aynı okur yolunu kalabalıktan uzak bir deniz kıyısına düşürecek; bitkiler, hayvanlar, denizde biten kayalar ve birkaç yalnız silüet ona eşlik edecek. Uzaktan gemi düdüklere duyacak şanslıysa.

Manganelli'nin *Centuria*'sını ve Calvino'nun *Görünmez Kentler*'ini örnek alarak, iki kitapta da birbirine

uzunluk olarak aşağı yukarı eř metinler yazmaya çalıştığımı hatırlıyorum. Bir temanın eşitlemeleri takip edilirken bu uzunluk konusunun önemli olduğunu düşünmüştüm. Bu, okurun bir ritim tutturabilmesini sağlıyor.

Bir diğer ortaklığın yalnızlık olduğunu düşünüyorum. İnsanın başkasıyla paylaşamayacağı bir şeydir rüya. Onları ne kadar yazsanız, anlatsanız eksik kalır. İki insandan biri konuşuyor diğerini dinliyorsa, aktarılan bir şiir de bir dert de olsa, anlatılan ve anlaşılan arasında her zaman bir uzaklık vardır. Ancak söz konusu bir ryaysa bu ara çok açılır. İnsanlar rüyada yalnızdır. Uyandıklarında da ryalarıyla baş başa kalırlar. Kimseyle onu paylaşamazlar. Fener yapılarının ve bekçilerin yalnızlığından bahsetmiyorum, bu ayan beyan ortada.

İki temanın, rüya ve fener temalarının diğer bir ortaklığı da gece. Rüya makinemiz ve fenerlerin aydınlatma aparatları ile bekçileri; her ikisi de çalışmak için geceyi bekliyor. Bunu başlığa taşıdım. *Gece Yolculuğu*.

İlk kısım, “Uykuda (Rüyalar)”, 2006’da basılan ilk kitabım *Rüya Arızaları*’nın (Alef Yayınevi) gözden geçirilmiş hali. Buradaki ilk yk “Labirent”, orijinal kitaptaki “Lemi Bey” öyküsünün anafikri, “i içe açılan rüyalar”ı kullanarak yazdığım yeni ve farklı bir yk. İkincisi olan “Ayna” da benzer şekilde orijinal kitapta “Billur” adıyla yer alan öykünün anafikri kullanılarak yazılmış yeni bir metin. “Tüy” ise tamamen yeni, o kitapta da denediğim ancak şimdi üstesinden geldiğimi düşünerek buraya aldığım bir kurgu. Birbirinden uzak düşmüş iki sevgilinin rüya randevusu. Rüya tabirinin sakıncaları üzerine.

Dolayısıyla, her ne kadar aynı anafikrin farklı ele alınışları da olsa ilk kitaptaki “Lemi Bey” ve “Billur” öykülerini buraya tekrar almadım.

İkinci kısım, “Uyanık (Fenerler)” ise 2007’de basılan ikinci kitabım *Yalnızlığın 17 Türü*’nün (Alef Yayınevi)

gözden geçirilmiş hali. Bu kısımda tekrar yazdığım, eklediğim yahut çıkardığım herhangi bir parça yok. 17 öykü, Türkiye kıyılarında yaptığım gezilerde çizdiğim 17 eskizle beraber yer alıyor.

İyi okumalar diliyorum.

Ertuğ Uçar,
İstanbul, 2017

1. KISIM

Uykuda (Rüyalar)

“Kural olarak bir rüyayı yabancı bir dile çevirmek olanaksızdır ve bu sanırım elinizdeki gibi bir kitap için de aynı derecede geçerlidir.”

Sigmund Freud, *Rüyaların Yorumu*

I

LABİRENT

Anlatıcı başlamadan önce uyardı:

Katmerlidir dinleyecekleriniz. Bir gülü oluşturan yaprakları düşünün. Sırrı öğrenmek için yaprakları bir bir koparan aptaldır. Gülün göbeğinde saklı bir şey yok. Taç-yaprakların taşıdığı çirkin üreme organlarından başka. Gülün sırrı yapraklar arasındaki şekilsiz boşlukta. Koku tabakalar halinde orada gizli. İyi bir rüya hikâyesinin de sonunda tüm yapraklar bittikten sonra ortaya çıkan, şaşır-tan, dipte bizi bekleyen bir son aramak boşuna. Rüya kendi başına bir mucize, uyku onu saklayan yaprak sırasındır.

Ve anlatmaya başladı:

Herkes uyudu. Avcı hariç. Evlerin döküldüğü yamaç karanlığa gömüldü. Avcının ki hariç.

Gaz lambasının kararsız ışığı evin pencerelerinde titriyor işte. Şerefeyi dolanan ampuller yandı. Sedir ormanının hemen altında, sedir ormanından yapılma bir köy burası. Taş duvarlara açılmış gözlerde çift sıra sedir doğramalar, sert kışlarda sıkı sıkıya kapanan sedir kepenkler ve sedirden döşemeler içlerindeki kokuyu yıllara dağıtmış, günbegün salıyor. Odada bir adam, avcı, yalnız, gölgesi oynuyor duvarda. Uykusuz. Uykuya dalma kası çalışmıyor bir süredir. Güzün başından beri böyle.

Köyden bir kadın ona tütsü verdi. Başka biri kediburnu, acem otu ve aslan kulağından karışım yaptı. Bol bol keçi yoğurdu yemesini öğütledi diğeri. Ormana çıkıp yorulduğu günler, geri dönünce söyleneni yaptı, uyuyamadı. Evde oturduğu fırtınalı günlerde söyleneni yaptı, yine uyuyamadı. Ocağın hem ışığı hem sesiyle yumuşattığı bu odada, tütsüler bir köşede yanarken, küçücük pencerenin camına ceviz ağacı tık tık vururken, burnunda bitki çayının kokusu, yoğurt kabı boş, sedir ormanında bir kurt ulurken, ormanda canlılar usulca yer değiştirirken, yani her şey güzel bir uyku için hazırken de gelmedi uyku.

Kasabaya gitti sonra. Doktor vücudunu dinledi.

Ne iş yaparsın?

Avcıyım.

Ne avlarsın?

Uçan kaçan ne bulursam.

Gözlüğünün üzerinden avcıya baktı, içinden de reçeteye. İki ilaç ismi yazdı, bir de vitamin. Hapları aksatmamasını, kahveyi çayı kesmesini, hiçbir şeye vehimlenmemesini söyledi. Vehimlik pek bir şeyi yoktu avcının aslına bakarsa doktor. Olsun, yine de kaygıdan uzak durmalı, vücudunu uzun ve derin bir uykuya hazırlamalıydı. Bitki çaylarını soracaktı avcı, vazgeçti. Doktor odadan çıkarken sırtına vurdu.

Çok sürmez avcı. Herkes bir gün uyur. Kurtuluşun yakındır.

Olmadı. Uyku, serin güz akşamları sedir ormanının kuytularından çıkıp aşağıdaki bu köye seğirtti, evleri bir bir dolaştı, kandilleri, gaz lambalarını üfledi. Çocuklar önce, kadınlar sonra, adamlar daha sonra, ihtiyarlar en sonra uyudu. Ağaçların tepesinde ve diplerinde; toprağın

üstünde ve derininde; suyun kıyısında ve içinde çift çift gözler bir bir kapandı. Ne var ki her yere uğrayan uyku bedenini, ruhunu, yatağını, odasını, her şeyini ona hazırlamış bu kişinin evine gelmedi.

Sonra, imamın tavsiyesiyle yakın bir kasabadaki çamur kaplıcalarını denedi avcı. Saatlerce, türlü dertten şikâyetçi insanlarla çamurun içinde bekledi. Akşamüstü defne yağıyla ovaladılar vücudunu. Bir-iki öksürdü, vücudunu bir ateş aldı, sonra yavaşça geçti. Yemekten sonra çarkıfelek çayı verdiler. Ama nafile: Uyku gelmedi.

Avcının derdi akrabaların, köylünün derdi oldu. Cami önünden evlerine lüks ışığında aksak yürüyen yaşlılar bekârlıktan dediler. Kasabada biri bulundu, evlenmeye değil. Bir gece geçirdi avcı onunla. Yaşı ileriye kadının, uyudu hemen. Avcı kalktı, çıktı evden, köye yürüdü, yürüdü. Ormanın kötü ruhları bile uyuyordu o geçerken. Köye vardığında sabah ezanı okunuyordu.

Öğretmenin evinde toplanan gençlerin aklına falcı geldi. Dağın ardındaki yamaçtaydı evi. Avcıyı ona yolladılar. Benzinliği geçince şeyh olduğu söylenen bir adam vardı sonra, ona yolladılar. Pınar üstündeki çolak kuyucunun herkese şifa dağıtan cüce oğlu vardı, ona yolladılar. Avcı her denileni yaptı. Acımasız perhizlere dayandı. Büyü bozdu. Muska yazdırdı. Falcıdan, şeyhten, cüceden yardım diledi. Elinde ne var ne yok bu insanlara akıttı, ne yaptılarsa uyuyamadı.

Güz bitti, sedir kepenkler kapandı. Çardaklar toplandı. Keçiler, oğlaklar köye döndü. Gün erken biter, geceler uzar oldu. Minarenin gölgesi çeşmeye vardı. Kasabadan gelenler, köyde dolaşanlar, camiye inenler, suya

varanlar azaldı. Evlerin taş sıcaklığı, sedir kokusu içinde insanlar kış uykusuna yattılar.

Avcı da bir akşam uyudu. Nasıl oldu, niye uyudu bilmedi kimse. Kış cini fırtınasından birkaç gün önceydi. Gerçekten bir büyü vardı da mı şeyh bozdu, cüce avcıya el mi verdi, şerbetçiotu mu sonunda uykuya direnen hücreleri pes ettirdi, yoksa bu uykusuz dönem her insanın başına gelip geçen kurdeşen, gece yanığı gibi sebebi bilinmez dertlerden biri miydi de geçip gitti, kim bilir. Lakin bildiklerimiz az değil:

Hayır dolunay yoktu ve kurt ulumaları sarmamıştı yukarı ormanı. Uçarı ve kaçarı hayvanlar tedirgin değildi. Civar köylerde ve avcının köyünde hiçbir kadın o akşam düşük yapmamıştı. Bağ evinden silah sesi o akşam gelmemişti.

Neler mi olmuştu? Kasabadan çarşı ekmeği çıkardı kış olunca on beşte bir. Avcı son ekmeği alırken bakkal yeni bir uyku ilacı geldiğini çıtlatmış, avcı bir bardak suyla ilk hapı yutmuş, kutuyu cebine tıkmış, minibüs kasabaya doğru inişe geçerken şerefede akşam ezanı için ışıklar yanmış, sert bir rüzgârla yağmur çiselemeye başlamış, avcı el feneriyle acele acele evine yollanmış, ekmeği ocağın yanına bırakmış, üzerini değiştirmek için iç odaya geçmişti ki sonrası uyku. Döşegün üzerine kıvrılmış, bir uyku tutturmuştu.

Avcının yeleşini tutan eli gevşedi, parmakları sırayla serbest kaldılar. Bacaklarında kılcal kasılmalar oldu. Rüyaya düşen insan ne yaşarsa onu yaşadı ilkin. Bir uçurum kenarında gördü kendini, ayağı tökezledi. Uykunun kapısına geldi, uyanır gibi oldu. Direndi, kaldı uykuda, yine derine gitti. Döşekte seğirdi sağ bacağı art arda. Ne-

fes alışını iyice yavaşladı. Bir süre sakin kaldı. Kasılmalar seyrelti. Bu arada gaz bitti, lamba söndü.

Avcı rüya görmeye başladı. Tanıdığı bir ormandaydı. Sert çalılar ardında bir geyik gördü. Yaklaştı, uyuyordu geyik. Onun rüya görürken ayrıldığı bedenine yerleşti. İnledi. Uyandı geyik. Yürüdü, arka ayaklarını ön ayaklarının izine bastı. Çok uzaklardan sesler işitti. Ağaçların salınmasını, bir sincabın tırnak çıkırtılarını duydu. Baş döndürücü kokularla sarıldı. Böğürtlen çalısının, bir karga ölüsünün, yıldırım düşmüş bir sedirin kokusunu aldı. Su içerken yüzünü, uzun burnunu, gri bej kırçillı yüzünde yanan gözlerini gördü. Geyiğin boynuzunu boynuz, onun kalbini kalp bildi. Çakalın pençesini suya soktu. Kartalın kanatlarını açtı. Dolunayı gördü. Geyik, çakal, kartal oldu. Orman oldu. Tavşanın kulağını dikerken çıkardığı sesi, yılanın kıvrılırken yaydığı kokuyu aldı. Bu bedende uyuduğunu, ormanın çiyi üzerindeyken uyanıldığını hissetti. Sonra onun hayatını, eşini, yavrularını, kanından başka canlıları gördü. Dünyayı bu ormandaki kayaların üstünden, bu ormandaki mağaraların içinden gördü. İrkildi. Gölgeler içinde düşmanının gölgesini hissetti. Ondaki kaçarken, ardına bakmadı.

Avcı bu pençeli kanatlı geyiğin bedenindeyken gece oldu, bir rüya gördü. Rüyasında geyik bedeninin gerçek sahibinin tanrılarını, şeytanlarını, onun doğduğu köyü, köyün yaylasındaki katran ağaçlarını, düşmanının evini gördü. İçine girdiği bedenin geyiğe değil, çakala değil, kartala değil bir savaşıya ait olduğunu anlayarak uludu. Onun bedeninde bu yeni bilgiyle bu kez başka bir uykuya yattı. Rüyasında kıyametin yaklaştığını söylediler ona. Vadiyi aşan köprüden karşıya geçmeye çalışırken düştü savaşı. Nehir onu içine aldı, kafasını suyun üstüne çı-

kardı. Kanyon duvarlarına tırmanan hayvanları, yukarıda evlerin ışıklarını, gökyüzünde bulutları gördü. Bir kayaya tutundu. Bir yengeçle göz göze geldi. On bacağının taşıdığı bir kadran gibiydi bedeni. Yalvaran gözleri kabuğundan ona doğru uzadılar. Onu yanına alarak ilerledi. Sel bitip güneş açınca o kadar sıcak oldu ki yengeç kuru-yup kılıca dönüştü. Savaşçı onu yanına aldı. Yine düşmanın gölgesini hissetti. Saklanmak üzere girdiği mağarada, sıcaklığın nüfuz edemeyeceği kadar içerilere yürüdü. Güçlü bir yeraltı nehrinin altında aktığı bir galeriye ulaştı. Derin uykuya yatmış Minotor'un yanı başında, iri bedeninin yamacında, ancak onu fark etmeden yorgunluktan uyuyakaldı. Savaşçıyla Minotor'un rüyaları birbirine karıştı. Minotor uykusunda konuştu:

Bana yardım et.

Sen bir Tanrısın, ben ölümlü biriyim, sana nasıl yardım edebilirim?

Evimde kayboldum ben. Bu labirent gerçek değil, uykumda.

Ben de uykundayım.

Başkasının bedenindesin, farkında değil misin, dedi Minotor bir bilgiye dönüşerek.

Savaşçı rüyasını bilgenin rüyasından ayırmaya çalıştı. Kendi bedenime geri dönmek istiyorum diye düşündü. Bilgenin sesi kesti uğraşını:

Tüm bunlar bir rüya, evet, dedi. Ancak diğerleri de bir rüya. Ben senin rüyanda bir bilgeyim, sen de benim rüyamda bir savaşçı. Birbirimizi eğitiyoruz.

Peki benim bedenim nerede, diye sordu savaşçı kılıcını atarak. Başka bir rüyaya, düşmanımın rüyasına girmek için bırakmıştım onu ve korkarım hiç bulamayacağım.

Nerede kalmıştım, dedi anlatıcı. Bir yudum su içti ve devam etti:

Nerede kalmıştım, dedi anlatıcı. Bir yudum su içti ve devam etti: Ne önemi var. Sonsuza dek şemalar çizebiliriz. İç içe geçen mahallelerden, üst üste binen evlerden oluşan bir şehir gibi; tanrılar ve canlılar, rüyalar ve gerçeklerden yıldız haritaları gibi sonsuza uzayan manzaralar yaratabiliriz. Arctyı geyiğe, onu bir savaşıya, savaşıyı düşmanına ve onları Minotor'a, bilgeye dönüştüren akli çözümlmeye uğraşabiliriz. Labirenti rüyadan sıyurmaya, sahibine bedenini vermeye çalışabiliriz. Ama ne fayda. Hiçbiri bize nerede olduğumuzu söyleyemez.

Ertuğ Uçar'ın daha önce *Rüya Arzaları* ve *Yalnızlığın 17 Türü* adlı iki kitapta topladığı öykülerini, yenileriyle bir arada *Gece Yolculuğu* adıyla sunuyoruz. Uçar, öyküleriyle gecenin örtüsünü iki yanından tutup silkeliyor. Rüyalar kısmında uyuyanların içine girdiği öte dünyalara dalıyor. Fener öyküleri ise diğer kenarını yakalıyor örtünün; burunlarda, adaların en uçlarında, kasabaların açıklarında unutulmuş deniz fenerlerindeki bekçilerin hayatlarını gözlüyor.

Gece yolculuğu sevenler için yirmi yedi öykü. Yolunuz açık olsun.

